

कम्मवाक्यं

LIBER DE OFFICIIS SACERDOTUM BUDDHICORUM.

PALICE ET LATINE PRIMUS EDIDIT ATQUE
ADNOTATIONES ADIECIT

FRIDERICUS SPIEGEL.

Bonnac ad Rhenum.

IMPENSIS H. B. KOENIG.

1841.

Praefatio.

Quindecim fere anni praeterierunt, ex quo conjuncta Burnoullii et Lassenii opera doctissimae illae commentationes de lingua pâlica, cujus vix nomen tunc temporis apud nos innotuerat, in lucem prolatae sunt. Quas, quanto applausu, ubi spatium adhuc ignotum aperiiebatur, nostra aetas exceperit, quis est, qui nesciat? Quod tamen inde, neque ab his neque ab aliis viris doctis, qui Indicis studiis operam dant, in Europa quidquam editum sit, nolite mirari, quum ea lingua, quae semper principatum inter Indicas tenebit, tam multi atque magni laboris indigeret. Ad quod accedit, ut codices manuscripti apud nos non tam crebro extent ac lingua sanscrita conscripti.

guae pâlicae et cognoscendae historiae Indicæ pari momento, abhinc quatuor annis a Turnourio in Taprobane insula edi coeptus est, animos doctorum ad hæc studia intendit.

Hoc ipso libro ego quoque impulsus, cum linguae pâlicae operam dare constituissem, frustra circumspexi, e quibusnam libris parari posset hujus linguae cognitio accuratior. Quare, ut ad unicum locum confugerem, ubi præter linguae sanscritæ doctrinam etiam huius linguae cognitio in Germania accipienda esset, Bonnam adi. Neque spes me fefellit. Nam Lassenius, pro sua erga omnes qui eum adveniunt benevolentia, non solum mihi omnia, eaque non pauca, quæ ipse de hac lingua perscrutatus erat, tradidit, sed mihi etiam codicum, quos incredibili labore Parisius descripserat, usum liberaliter præbuit, ut quam plurimos fructus ex iis perciperem. Premittas eorum, quæ collegi, nunc publici juris facturus, primum huncce libellum edere constitui, quem ad edendum aptissimum esse jam docuerunt clarissimi illi linguae pâlicæ vindicatores. Sed, antequam de libello ipso loquar, ea, quæ de indole et ingenio linguae pâlicæ cognitione digna sunt, paucis proferam.

Buddhæ sectatores, Brachmanum exemplum nequaquam secuti, linguam sanscritam non solam adhibuerunt in libris sacris conficiendis, sed non dubitarunt, linguis

vulgaribus etiam scripta sacra conscribere^{*)}. Inter eas, quas primo ad libros exarandos adhibuerunt, lingua, quam pâlicam nominare consuevimus, tam insignem locum tenebat, ut lingua sancta Buddhicorum, Pegu, Siam et Taprobanem insulam habitantium usque ad hanc aetatem maneret. Cum vox पालि ipsa in lingua pâlica tres partes sacrorum librorum significet^{**)}, vox पालिना vim habebit: lingua sacrorum librorum, diversa ab ग्रन्थपालिना i. e. lingua singhalensis, in qua commentarii ad tres partes librorum sacrorum scripti sunt. Apud Buddhicos ipsos plerumque पाली vocatur, quo testimonio, id quod Burnouffii et Lassenii disceptationibus extra omnem dubitationem positum est, optime probatur, hanc linguam in India ipsa ortam esse. Quod tamen Buddhae sectatores contendunt, eam minime descendere a sanscrita, quin etiam, esse praeceam et ex qua omnes ceteras linguas esse deducendas, vix dignum est, quod rebutetur.

*) Apud Tibetanum quendam auctorem (cf. Journ. of the As. Society of Bengal, 1838, March, p. 281, sqq.) sacra quaedam inveniuntur narratio, quae exhibet, quinam lingua quodque scriptum confectum sit. Narrat, Sutra esse lingua Sindhica confecta, Parântam et Mantras lingua sanscrita, scripta, quae Tantra appellantur lingua sanscrita, pâliana et apalharana atque linguis barbarorum. Omnia scripta etiam lingua persica, sinica et tibetana esse confecta.

**) Cf. May, p. 250 l. 2. पालिपटिपिणी मय्य पालिं विद्महे मं पालिं et napelimesp. 252, l. 10. Cf. etiam Prinsep, Inscriptions of Delhi and Agraabad Nr. V, l. 1. पालि मं विद्महे मं पालिना मय्य

IV

Denuo autem Mahavansa, qui liber et inquirendae linguae pâlicae et cognoscendae historiae Indicae pari momento, abhinc quatuor annis a Turnourio in Taprobane insula edi coeptus est, animos doctorum ad haec studia intendit.

Hoc ipso libro ego quoque impulsus, cum linguae pâlicae operam dare constituissem, frustra circumspexi, e quibusnam libris parari posset hujus linguae cognitio accuratior. Quare, ut ad unicum locum confugerem, ubi praeter linguae sanscritae doctrinam etiam huius linguae cognitio in Germania accipienda esset, Bonnam adii. Neque spes me fefellit. Nam Lassenius, pro sua erga omnes qui eum adeunt benevolentia, non solum mihi omnia, ea quae non pauca, quae ipse de hac lingua perscrutatus erat, tradidit, sed mihi etiam codicum, quos incredibili labore Parisiis descripserat, usum liberaliter prae-buit, ut quam plurimos fructus ex iis perciperem. Primitias eorum, quae collegi, nunc publici juris facturus, primum huncce libellum edere constitui, quem ad edendum aptissimum esse jam docuerunt clarissimi illi linguae pâlicae vindicatores. Sed, antequam de libello ipso loquar, ea, quae de indole et ingenio linguae pâlicae cognitione digna sunt, paucis proferam.

Buddhae sectatores, Brachmanum exemplum nequaquam secuti, linguam sanscritam non solum adhibuerunt in libris sacris conficiendis, sed non dubitarunt, linguis

vulgaribus etiam scripta sacra conscribere*). Inter eas, quas primo ad libros exarandos adhibuerunt, lingua, quam pâlica nominare consuevimus, tam insignem locum tenebat, ut lingua sancta Buddhicorum, Pegu, Siam et Taprobanem insulam habitantium usque ad hanc aetatem maneret. Cum vox पालि ipsa in lingua pâlica tres partes sacrorum librorum significet**), vox पालिभासा vim habeat: lingua sacrorum librorum, diversa ab चत्थकयाभासा i. e. lingua singhalensis, in qua commentarii ad tres partes librorum sacrorum scripti sunt. Apud Buddhicos ipsos plerumque गाम्भी vocatur, quo testimonio, id quod Burnouffii et Lassenii disceptationibus extra omnem dubitationem positum est, optimo probatur, hanc linguam in India ipsa ortam esse. Quod tamen Buddhae sectatores contendunt, eam minime descendere a sanscrita, quin etiam, esse priscam et ex qua omnes ceteras linguas esse deducendas, vix dignum est, quod refutetur.

*) Apud Tibetanum quendam auctorem (cf. Journ. of. the As. Society of. Bengal. 1838. March. p. 261. sqq.) sacra quaedam invenitur narratio, quae exhibet, quamnam lingua quodque scriptum confectum sit. Narrat, Sutra esse lingua Sindhica confecta, Parâmitâ et Mantras lingua sanscrita, scripta, quae Tantra appellantur lingua sanscrita, prâcrita et apabhraṇṣa atque linguis barbarorum. Omnia scripta etiam lingua persica, sinica et tibetana esse confecta.

**) Cf. Mhv. p. 253. l. 2. वेरियाच्छुरियो सख्ये पालिं विद्य तं ब्राम्हं et imprimis] p. 252. l. 10. Cf. etiam Prinsep. Inscriptions of Delhi and Allahabad. Nr. V. l. 1. हेवं च हेवं च मे पालियो वादेय.

Quae lingua quum sancta Buddhicorum sit, consensaneum videtur credi, ab illis ad Taprobanem insulam introductam et inde in Indiam transgangeticam translata esse. India autem magna vario commercio cum Taprobane insula antiquissimis temporibus coniuncta est, nota est mentio huius insulae adeo in Rameïde. Enumerantur sex reges brahmanici*) in Mahavansa, quos, ante memoriam Asocae regnum tenentes, dubitari nequit, alia lingua usos esse. Quod egregie probatur multitudine vocabulorum et lingua sanscrita, non pâlica, in linguam singhalensem translatorum, quae priore illo commercio nata esse mihi videntur ut कर्ष auris, non कण्ठा, वै, non वेत्, quin etiam vocales ऋ, ॠ, ए, et लू inveniantur, eodem modo visarga, qui in lingua pâlica fere evanuit**), in lingua singhalensi usitatissimus est (ex. gr. दुःख dolor, non दुष्ख ut in ling. pâl.). Sunt denique omnes libri, qui tractant geometriam, astronomiam etc., lingua sanscrita conscripti.

Propius adhuc Elu ad linguam sanscritam accedere, quin etiam originem ex ea ducere fertur, quod tamen addubitamus, ipsis CLOUGHII verbis innisi***), quia

*) Reges Ceylonenses ante Asocam re vera brahmanicos fuisse vidimus e mentione Brahmanum; cf. Mhv. p. 50. l. pen. p. 60. l. 9. p. 63. l. 6. etc.

**) Cf. Essai sur le Pali p. 77.

***) Clough Singhalese dictionary pref. p. II. *The Eloo has undoubtedly given birth to the vernacular language of this country.*

RASKIUS, linguam singhalensem numero dekkhanicarum esse adscribendam, certissimis probavit testimoniis.

Scrutantes in libris Singhalensibus, quando advennerint Buddhici, linguam pâlicam secum ferentes, illatam esse illam invenimus tempore Devânampiyatissae, aequalis Açocae illius, Magadhorum regis, quem regnasse annis 260—219 certissimis rationationibus constat, quas tamen hic proferre longum est *). Hic filium **) Mahindam in Taprobanem misit, qui hanc insulam disciplinae Buddhicae aperiret, unde linguam गाम्भी nominatam esse verisimile est. Et profecto, collatis inscriptionibus illis, quae ad nostram aetatem pervenere, cum lingua pâlica, minime dubitari potest, quin hae linguae arctissimo coniunctae sint. Hae linguae non ita multum distant a sanscrita, cum neque literas elidant, neque literas aspiratas in ह commutent, ut lingua prâcritica, nisi paucis exceptis ***). Eodem modo व in न tantum mutatur, si

It appears to claim great antiquity, and, being derived from Sanskrit, a great portion of her may be traced from that source.

*) Cf, quae ingeniose, ut solet, hac de re disputavit cl. Lassenius Zeitschr. fürs Morgenl. I. p. 109.

**) Fratrem Açocae, non filium fuisse Mahindam contendit Foe kue ki. p. 209. Sed Mahavansa disertis verbis eum filium Açocae facit. Cf. Mhv. p. 78. l. 8.

***) Ita अग्रहामि = अग्रधामि Inscr. Delhic. IV. l. 6. ap. Prins. In ling. pâl. invenies पिद्देहि pro पिद्दधि Mhv. p. 4. l. 4. et पनिद्दिहि pro पनिद्धि etc.

cum alia consonanti est coniuncta *). Degeneravit autem lingua pâlica non magis a sanscrita quam dialectus Dhaulica. Anteponenda utrique linguae videtur dialectus Girnarensis, quae sanscritae proxima etiam conservavit, eiusmodi verba ut नस्ति etc. Quas tamen inscriptiones quum alio loco mox tractaturus sim, haec pauca hic sufficiant.

Lingua pâlica iam antiquis temporibus per grammaticos excolta est, quorum tamen opera nondum typis expressa sunt, illa autem grammatica, quam usitatissimam inter indigenas et ब्रह्मवतारं nominatam Cloughius transtulit, denuo probat, ex India esse hanc scientiam deductam, quum termini technici ab Indis inventi in hanc gram-

*) De littera य cum litteris palatalibus commutatione haec addere liceat. Lingua Dhaulica य semper retinet secundum usum, qui adeo in Mâgadhica dialecto in dramatibus non prorsus evanuit. Cf. Lassen gramm. Prâc. p. 391. Littera य simplex retinetur et in dialecto Girnarensi et in lingua pâlica (cf. Essai sur le Pali p. 143.). Commutationes consonantium compositarum in lingua pâlica admodum frequentes sunt, cf. अस्त्वयो किञ्चं etc. contra य conservata est in कयं (कार्य) कयं pro कार्य etc. In dialecto Girnarensi semel inveni अस्त्रायिक, quae forma in dialecto dhauliensi अस्त्रियायिक scribitur. In vocibus ut कर्तव्यं, ubi lingua pâlica magis degenerata कर्तव्यं ponit, dialectus Girnarensis कर्तव्ये, dialectus dhaulica कर्तवियं ponit. — Contra atmanepadam in utraque dialecto evanuit, in lingua pâlica autem conservatum est. Cf. paradigmata apud Clough. Pali grammar p. 102. sqq. et exempla ut दिस्सन्ते Mhv. p. 68. l. 10. दिस्सरे ib. l. 11. अरुहन्ते p. 69. l. 2. p. 50. l. 9.

IX

maticam introducti sint. Antiquissimam de lingua pâlica grammaticam Câtâyānae*) euidam attribuunt haud dubie eidem, qui Vârtica ad Pâninis aphorismos conscripsit, sane eo consilio, ut nomine illo in India celeberrimo auctoritatem linguae suae vindicent. Quod opus non in Taprobane sed in Dakshina esse confectum, contendit TURNOURIUS. Câtâyānae opus, in Taprobane insula saltem, non iam extat, contra numerus haud exiguus aliarum grammaticarum, quae doctrinam suam e Câtâyānae opere derivant. Hac saltem in re pâlici grammatici prâcriticis sunt inferiores, quod, falsa de linguae suae aetatis opinione ducti, linguam pâlicam non cum sanscrita comparaverunt, e qua sola accuratior formarum pâlicarum cognitio proficisci potest.

Quod attinet ad lexica, etiam haec opera indicam originem indicant. Quum auctor Amara Koshae doctrinae Buddhicae fuerit addictus, profecto non mirum est, quod lexicon pâlicum ad ejus exemplum confectum sit. Liber धातुमञ्जरि a CLOUGHIO editus Dhâtupâtham sanscritum ubique sequitur, omissis tamen pluribus capitibus. Cetera linguae pâlicae monumenta, quae adhuc extant, a TURNOURIO et UPHAMIO enumerantur **). Prima tantum pars

*) De Câtâyāna nostra cf. doctiss. Bochtlingkium Panini T. II. p. XLIX. De Buddhistis narrationibus de hoc grammatico vid. Mahav. p. XXVI.

**) Cf. Turnour. Mhv. p. LXXV. Upham X. Sacred and historical books III.

Mahavansae typis exscripta est, qui, quanti sit momenti literae pâlicae, optime demonstrat. Libri sacri in Taprobane sero conscribebantur, quum per magnum temporis spatium vivo sermone proderentur *).

Sed hactenus de lingua pâlica. Quod vero attinet ceteras linguas gentium Buddhicarum haud dubie lingua tibetana et singhalensis sunt gravissimae, ambae in Europa vix notae, nullumque opus, quod sciam, his conscriptum typis expressum est. De lingua tibetana mihi persuasum est, versiones e lingua sanscrita esse nimis fideles, quas vix intelligas, omisso aut ipso opere sanscrito aut lexico tibetano — sanscrito **). Quamquam pauca tantum loca contuli, confirmatur tamen sententia mea lexico tibetano a CSOMA KOEROESI edito, ubi voces tibetanæ per voces sanscritas exprimuntur, quae in compositionibus tantum adhiberi possunt (ex. gr. क्षमि p. 139.) et versiones Sinenses. (cf. Foe kue ki LX.) ***). Utinam illustrissimo lexici tibetici editori placeat id quod iam pro-

*) Mhv. p. 207. l. pen.

पिङ्गलपत्रिणि च तस्स अत्यकयं च तं ।
मुल्लपाठेन ज्ञानेसुं पुच्छे भिक्षु माहामति ॥
हानिं दिस्वान सन्नानं तदा भिक्षु समागता ।
चिरत्थितायं धम्मस्स पोत्थकेसु लिखापणुं ॥

**) Cf. प्रज्ञा परामिता
ses rab ki baroltu singba.

***) Singhalenses etiam si quid vertant, verbatim vertant. Cf. Clough in Oriental Miscellaneous Translations. T. II.

misit praestare et studia nostra editione *sanscrita* et *habetana* Lalitavistarapurānae adjuvare!

Sed transeamus ad libellum nostrum. Affirmat Cloughius hunc esse Vinayapitācae partem omniaque manuscripta conscripta sint literis pālicis illis vetustioribus, quas Pali *carrée* nominabant auctores libri: *Essai sur le Pali*. Commentarius libri in Taprobane non extat; in Italia librum nostrum una cum commentario asseruari docet Paulinus a Bartholomeo, quod tamen secus credo.

Versiones nostri libelli extant duae, una a BUCHANAN, altera a CLOUGHIO edita*). Quarum tamen illa non e lingua pālica, ideoque pālica vocabula semper corrumpit. Quae additae sunt explicationes ad verba ipsius libri, ab editore collectae an e glossatore editae sint, incertum est. CLOUGHII versio textum striete sequitur. Ambae versiones a textu raro aberrant, imprimis versio Cloughiana multis locis genuinum sensum, et interdum etiam veras lectiones indicavit. In Cloughii versione hic libellus primo tantum capite continetur, praeterea sex capita addita sunt; affirmat tamen Lassenius, omnes quos

*) Sont capita reliqua apud Cloughium. Cp. II. on the investiture of an ordained priest with the complete robe. C. III. On the consecration of a site for the performance of the Poyas. C. IV. The bestowment of the Kathiqa. C. V. On the election of a Thera under some special name. C. VI. On giving a name to a priest. C. VII. On the dedication of a temple.

XII

viderit codices non amplius progredi. Codice usus sum Parisiensi, a Lassenio descripto, quum Parisiis commo-
raretur, quem pluribus illustrare supersedeo, quum iam tractatus sit: *Essai sur le Pali*. p. 205 – 209. Codicis in fine desunt pauca, quae tamen facile addi possunt. Codices manuscriptos librorum pâlicorum esse non sine mendis, non est mirandum. Describuntur quidem magna cum diligentia, sed quum scribis plerumque deficiat linguae sanscritae cognitio, nihilominus vitia irrepunt et facile propagantur. Hinc explicari potest constantia errorum in codice nostro, quorum nonnullos in adnotationibus commemoravi. Facillime hi errores corrigi possunt collatis libris pâlicis in Taprobane exaratis cum codicibus nostris Siamensibus, nam raro hi codices eosdem errores proferunt. Praeter errores, de quibus in adnotationibus verba feci, imprimis hi perquam frequentes sunt: Manuscripta Palico-Siamensia vulgo pro प फ exarant, ex. gr. पदेक संनिफातो उकोसयो, quem errorem in libris Singhalensibus nusquam inveni, si vocem पुष्य ex-
cipis, quae secundum Abhidhānam etiam पुष्कं scribitur. Eodem modo evitantur in libris Singhalensibus errores ut पसिमुद्धो, सदिदं (सार्द्धं), qui in codicibus Kammavakyae et Pratimoksha sunt frequentissimi. Contra regulas sanscritas de न et ण literis semper fere in his codicibus observatas inveni, ubi libri Singhalenses plerumque nullum discrimen

XIII

constituunt. **Exempla haec sufficiant:** पानको an insect. Abh. II. 10. 13. पानो animal Mhv. p. 3. l. ult. p. 90. l. 9. contra पाणं = पानं Abh. II. 5. 14. Eodem modo खणं et खनं promiscue; et exempla ut वृत्ति Abh. I. 1. 2. 3. in Mahavansa ubique inveniri possunt. Haec tamen menda facile emendari possunt, collatis inter se manuscriptis Singhalensibus et Siamensibus.

De mea hujus libri editione pauca mihi dicenda sunt, praeter ea, ut lectores benevolos iterum iterumque rogem, ne nimis severe hoc primum editionis libri pâlici periculum judicent. Menda haud pauca inesse probe scio, neque aliter expectari potest in libro, ad quem edendum tam pauca subsidia adhiberi potuerunt. Quos enim in manibus habeo libros lingua pâlica conscriptos, subsidia quidem sunt haud spernenda, nequaquam tamen sufficientia. Mahavansae tomus primus, omnis bonae frugis plenus, quantum me profecerit ipsi videbunt lectores ex editione mea. Sed omnia ex eo explicari non possunt, liber utilissimus enim, historiam praecipue spectans, res quae in hoc libro tractantur obiter tantum commemorat. **Pratimoksha** autem explicatione magis eget, quam qui nostrum librum explicet. **Lexicon** pâlicum, quod अग्नि-नन्ददीपिका nominatur, a Cloughio editum, magnum quidem vocabulorum thesaurum continet, attamen non omnes voces complectitur. Haec si reputant lectores spe-

ro fore, ut menda benigne excusent veniamque dent, si nonnullae falso explicavi.

In adnotationibus, quas addidi, versionem meam exemplis aliunde collatis firmare eoque vocabula singula explicare studui. Glossarium, omnia verba complectens, addere ideo nolui, quod in lexico integro edendo jam dudum occupor, ad quod perficiendum praeter quosdam alios libros etiam hunc libellum quantum potui accurate contuli. Loca, quae e *Pratimoksha* edidi, praecipue eo consilio addita sunt, ut lectores perspiciant totius libri indolem. Librum integrum edidissem, si subsidia mea suffecissent. Ad *Abhidhānam* ubique lectores delegavi, cuius libri novam editionem parat cl. BROCKHAUSIUS, in qua editione, si quando apparuerit, certe nihil desiderabitur.

Vix, puto, egebit excusatione, quod hunc librum typis sanscritis exprimendum curaverim. Nam quum loca *prācīta* in dramatis typis sanscritis exarare nulli dubitemus, eodem jure literas sanscritas in lingua mere Indica et a lingua patria vix degenerata adhibere possumus.

Sed huic praefationi finem imponere non possum, quin publice gratias agam quam maximas viris illustrissimis, RUECKERTO, LASSENIO, GILDENEISTERO, quibus me omnia, quae de literis Indicis teneo, accepisse glorior. Quibus viris doctissimis, jam mea laude majoribus, qui a primo fere initio usque ad hoc tempus semper foverunt

XV

studia, mea pro tot beneficiis in me cumulatis magis quam verbis exprimi potest, obstrictus sum et semper manebo.

Et nunc haec folia non sine justo timore in lucem emitto, quae si non omnino displicuerint viris doctis, jam operae pretium factum esse censebo.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

p. 6. l. 3. infra lego: उपलब्धयो.

p. 29. l. 13. adde: अकुसलो. Cod. कुसलो, id quod suadente doctiss: Boehtlingkio mutavi in अकुसलो „ineptus“. Clough. be not abashed.

—>>>JICH<<<—

XV

studia mea, pro tot beneficiis in me cumulatis magis quam verbis exprimi potest, obstrictus sum et semper manebo.

Et nunc haec folia non sine justo timore in lucem emitto, quae, si non omnino displicuerint viris doctis, jam operae pretium factum esse censebo.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

1. In libro.

- p. 4. l. 6. del. मं.
p. 6. l. 3. infra lege: उपलब्धायां.
p. 9. l. 7. lege: साणं.
p. 18. ult. lege: Nagae.
p. 29. l. 13. adde: अकुसलो. Cod. म कुसलो, id quod sua-
dente doctiss. Boehtlingkio mutavi in अकुसलो
„ineptus“. Clough. be not abashed.
p. 34. l. 13. lege: साणपंसुकलं.

2. In praefatione.

- p. IX. pen. del: X.
p. X. l. 7. infra lege: महामति.
p. XI. l. 5. lege: sunt.

कम्मवाकं

नमो तस्मै भगवतां श्रद्धतां

सम्मासंबुद्धस्त ॥

पठमं उपज्जं गादापेतव्यां ।

उपज्जं गादापेतवा पत्तचीवरं आचिकित्तव्यं ।

अयं ते पत्ता । आम भन्ते ।

अयं संघाटि । आम भन्ते ।

अयं उत्तरासङ्गा । आम भन्ते ।

अयं अन्तरवासको । आम भन्ते ।

गच्छ अमुम्हि ओकासे तिठ्ठाहि ॥

सुणातु मे भन्ते संघो । न्हागो आयस्मतां तिस्सस्स

उपसंपदयेक्वा । यदि संधस्स पत्तकल्लं । अहं
नागं अनुसासेय्यं ॥

सुणासि नाग । अयं ते सच्चकालो भूतकालो । यं
ज्ञातं । तं संधमज्जे पुच्छं ते । सत्तं अत्थीति
वत्तव्वं । असत्तं नत्थीति वत्तव्वं । मा खा वि
त्थासि । मा खा मं अकुसलांसि ।

एवं तं पुच्छिस्संति ॥

सत्ति ते एवंत्तपा आवाधा । कुट्टं ।

नत्थि भन्ते ।

गण्डो ।

नत्थि भन्ते ।

किल्लासो ।

नत्थि भन्ते ।

सोसो ।

नत्थि भन्ते ।

अपमारां ।

नत्थि भन्ते ।

मनुस्सोसि । आम भन्ते ।

पुरिस्सोसि । आम भन्ते ।

भुजिस्सोसि । आम भन्ते ।

अणणोसि । आम भत्ते ।

नसि राजभटो । आम भत्ते ।

अनुज्जातोसि मातापितृहि । आम भत्ते ।

परिपुष्णवीसतिवस्सोसि । आम भत्ते ।

परिपुष्णं ते पत्तचीवरं । आम भत्ते ।

किंनामोसि । अहं भत्ते नागो नाम ।

को नाम ते उपज्जायां । उपज्जायां मे भत्ते आय
स्मा तिस्सत्थेरो नाम ॥

सुणातु मे भत्ते संघो । नागो आयस्मतो तिस्स
स्स उपसंपदापेक्खो । अनुसिट्ठां सो मया । यदि
संघस्स पत्तकल्लं । नागो आगच्छेय्य ॥ आगच्छा
हीति वत्तव्वो ॥

संघं भत्ते उपसंपदं याचामि । उल्लम्भतु मं भत्ते
संघो अनुकम्पं उपादाय ॥ दुत्तिगं भत्ते संघं उप
संपदं याचामि । उल्लम्भतु मं भत्ते संघो अनु
कम्पं उपादाय ॥ तत्तिगंयि भत्ते संघं उपसंपदं या
चामि । उल्लम्भतु मं भत्ते संघो अनुकम्पं उपादाय ॥
सुणातु मे भत्ते संघो । अयं नागो आयस्मतो
तिस्सस्स उपसंपदापेक्खो । यदि संघस्स पत्तकल्लं ।
अहं नागं अत्तरायिके धम्मे पच्छेय्यं ॥

सुणासि नाग । अयं ते सच्चकालो भूतकालो । यं
ज्ञातं । तं पुच्छामि । सत्तं अर्थीति वत्तब्बं । अ
सत्तं नर्थीति वत्तब्बं ॥

सत्ति ते एवंत्तपा आवाधा । कुट्टं । नत्थि भत्ते ॥
गण्डो । नत्थि भत्ते ॥

किलासो । नत्थि भत्ते ॥

सोसो । नत्थि भत्ते ॥

अपमारो । नत्थि भत्ते ॥

मनुस्सोसि । आम भत्ते ॥

पुरिसोसि । आम भत्ते ॥

भुजिस्सोसि । आम भत्ते ॥

अणणोसि । आम भत्ते ॥

नसि राजभट्ठो । आम भत्ते ॥

अनुज्जातोसि मातापितूहि । आम भत्ते ॥

परिपुष्पवीसतिवस्सोसि । आम भत्ते ॥

परिपुष्पं ते यत्तचीवरं । आम भत्ते ॥

किंनामो सि । अहं भत्ते नागो नाम ॥

को नाम ते उपत्तायो । उपत्तायो मे भत्ते

आयस्मा तिस्सत्थेरो नाम ॥

सुणातु मे भन्ते संघो । अयं नागो आयस्म

तां तिस्सस्स उपसंपदापेक्खो । परिसुद्धो अत्तरा
यिकेहि धम्महि । परिपुष्णं अस्स पत्तचीवरं । ना
गो संधं उपसंपदं याचति आयस्मता तिस्सेन
उपज्जायेन । यदि संधस्स पत्तकल्लं । संधो नागं
उपसंपादेय्य आयस्मता तिस्सेन उपज्जायेन ॥

एसा उत्ति ॥ सुणातु मे भन्ते संधो । अयं
नागो आयस्मतो तिस्सस्स उपसंपदापेक्खो ।
परिसुद्धो अत्तरायिकेहि धम्महि । परिपुष्णं अस्स
पत्तचीवरं । नागो संधं उपसंपदं याचति आ
यस्मता तिस्सेन उपज्जायेन । संधो नागं उपसं
पादेति आयस्मता तिस्सेन उपज्जायेन । यस्साय
स्मतो खमति नागस्स उपसंपदा आयस्मता ति
स्सेन उपज्जायेन । सो तुण्हस्स । यस्स नक्खम
ति । सो भासिय्य ॥ दुतियंपि एतं अत्थं वदामि ।
सुणातु मे भन्ते संधो । अयं नागो आयस्मतो
तिस्सस्स उपसंपदापेक्खो । परिसुद्धो अत्तरा
यिकेहि धम्महि । परिपुष्णं अस्स पत्तचीवरं ।
नागो संधं उपसंपदं याचति आयस्मता तिस्सेन
उपज्जायेन । संधो नागं उपसंपादेति आयस्मता
तिस्सेन उपज्जायेन । यस्सायस्मतो खमति ना

गस्त उपसंपदा आयस्मता तिस्सेन उपज्जायेन ।
 सो तुण्हस्स । यस्स नक्खमति । सो भासेथ्य ॥
 तत्तिथंपि एतं अत्थं वदामि । सुणातु मे भन्ते सं
 धो । अयं नागो आयस्मतो तिस्सस्स उपसंप
 दापेक्खो । परिसुद्धो अत्तरायिकेहि धम्मेषु । परि
 पुष्णं अस्स पत्तचीवरं । नागो संधं उपसंपदं याच
 ति आयस्मता तिस्सेन उपज्जायेन । संधो नागं
 उपसंपादिति आयस्मता तिस्सेन उपज्जायेन । य
 स्सायस्मतो खमति नागस्स उपसंपदा आयस्मता
 तिस्सेन उपज्जायेन । सो तुण्हस्स । यस्स नक्ख
 मति । सो भासेथ्य ॥

उपसंपन्नो संधेन नागो आयस्मता तिस्सेन
 उपज्जायेन खमति संधस्स । तस्मा तुण्हि । एवं
 एतं धारयामीति ॥

तावदेव ह्याया मेतब्बा । उतुपमाणं आचिकित्त
 व्वं । दिवसभागो आचिकित्तव्वो । संगीति आ
 चिकित्तव्वो । चत्तारो निस्साया आचिकित्तव्वो ।
 चत्तारि च अकरणीयानि आचिकित्तव्वानि ॥
 पिण्डयालोपपभोजनं निस्सायपव्वज्जा । तत्थ ते
 यावज्जीवं उस्साहो करणीयो ॥

अतिरेकलाभो । संवभत्तं । उदेसभत्तं । निमत्तणं । सत्ता
कभत्तं । पक्खिकं । उपोसधिकं । पाटिपट्टिकं ॥ ग्राम
भत्ते ॥

पंसुकूलचीवरं निस्सायपब्बज्जा । तत्थ ते याव
जीवं उस्साहो करणीयो ॥

अतिरेकलाभो । खोमं । कप्पासिकं । कोसेय्यं ।
कम्बलं । सानं । भङ्गो ॥ ग्राम भत्ते ॥

एकमूलसेनासनं निस्सायपब्बज्जा । तत्थ ते या
वजीवं उस्साहो करणीयो ॥

अतिरेकलाभो । विहारो । अङ्गयोगो । पासा
दो । रुम्मियं । गूहा ॥ ग्राम भत्ते ॥

पूतिमुत्तभेसज्जं निस्सायपब्बज्जा । तत्थ ते याव
जीवं उस्साहो करणीयो ॥

अतिरेकलाभो । सण्ण्य । नवनीतं । तेलं ।
मधु । फाणितं ॥ ग्राम भत्ते ॥

उपसंयन्नेन भिक्खुना मेथुनो धम्मो न पतिसेवि
तब्बो । अन्तमसो तिरच्छानगतायपि यो भिक्खु
मेथुनं धम्मं पतिसेवति अस्समणो होति असक्ख
पुत्तियो । सेय्यथापि नाम । पुरिसो सीसच्छिन्नो
अभब्बो तेन सरीरबन्धनेन जीवितुं एवं एव भि

मनु मेतुना भक्ष्यं पत्तिसेविता अस्ममणो ह्येति अस
 कपुत्तियो । तं ते यावज्जीवं अकरणीयं ॥ आम
 भते ॥

उपसंपन्नेन भिक्षुना अदिन्नं धेय्यसंखातं न आदा
 तब्धं । अन्तमसो तिणसत्ताकं उपादाय यो भि
 क्खु पादं वा पादारुहं वा अतिरेकपादं वा
 अदिन्नं धेय्यसंखातं आदियति । अस्ममणो ह्येति
 असकपुत्तियो । सेय्यथापि नाम । पण्डुपलासो
 थाडनपमुत्तो अभब्बो हरितत्ताय । एवं एव भि
 क्खु पादं वा पादारुहं वा अतिरेकपादं वा अदिन्नं
 धेय्यसंखातं आदियित्वा अस्ममणो ह्येति अस
 कपुत्तियो । तं ते यावज्जीवं अकरणीयं ॥ आम
 भते ॥

उपसंपन्नेन भिक्षुना संचिच्च पाणो जीविता न
 वोरपेतब्बो । अन्तमसो कुन्दकिमिषकं उपादाय
 यो भिक्खु संचिच्च मनुस्सविग्गहं जीविता वोरपे
 ति अन्तमसो गब्बपातनं उपादाय । अस्ममणो
 ह्येति असकपुत्तियो । सेय्यथापि नाम । पुथुसी
 ला द्वेधाभिन्ना अपट्ठिमंधिका ह्येति । एवं एव
 भिक्खु संचिच्च मनुस्सविग्गहं जीविता वोरपेत्वा ।

अस्समणो होति असक्खपुत्तियो । तं ते यावज्जी
वं अकरणीयं । आम भन्ते ॥

उपसंपन्नेन भिक्षुना उत्तरिमनुस्सधम्मो न उल्ल
पितव्वो । अत्तमसो सुआगारे अभिरमामीति ।
यो भिक्षु पापिच्छो हापकतो । असत्तं अभूतं
उत्तरिमनुस्सधम्मं उल्लपति कानं वा । विमोक्खं वा ।
समाधिं वा । समापत्तिं । मग्गं वा । फलं वा ।
अस्समणो होति । असक्खपुत्तियो । मेय्यथापि नाम ।
तालो मत्थका हिन्नो अभव्वो पुनविरुत्तिहया ।
एवं एव भिक्षु पापिच्छो हापकतो । असत्तं
अभूतं उत्तरिमनुस्सधम्मं उल्लपित्वा । अस्समणो
होति असक्खपुत्तियो । तं ते यावज्जीवं अकरणी
यं । आम भन्ते ॥ ॥

VERSIO LATINA.

**Adoratio sit Venerabilis, omniscienti,
summo Buddhae.**

Primum praeceptorem ut sibi quaerat (candidatus) est curandum; postquam praeceptorem sibi procuravit, patera et vestis ab eo sunt poscendae.

Haec est patera tua. Ita domini!

Haec est vestis tua. Ita domini!

Haec est vestis tua exterior. Ita domini!

Haec est vestis tua interior. Ita domini!

• Abeas et illo loco stes.

Audiat me concio sacra! Naga a venerabili Tissa upasampadam expectat. Si concioni momentum adest, ego Nagam interrogabo.

Audi o Naga! Hoc tibi est tempus vera dicendi et ea, quae fuere pronuntiandi. Quae fuerunt ego in media concione te interrogabo. Interrogato tibi ea quae sunt, confitenda, quae non, neganda sunt. Noli falsa pronuntiare! Haecce te interrogabo:

Suntne tibi eiusmodi morbi: lepra?

• Non est Venerabilis!

Ulcus ?

Non est Venerabiles !

Scabies ?

Non est Venerabiles !

Tabes ?

Non est Venerabiles !

Morbus sacer ?

Non est, Venerabiles !

Esne homo ? Sum homo Venerabiles !

Esne mas ? Sum mas Venerabiles !

Esne tui juris ? Sum mei juris Venerabiles !

Esne liber ab aere alieno ? Sum o Venerabiles !

Num es inter milites regis ? Non sum Venerabiles !

Licetne tibi per parentes tuos ? Licet Venerabiles !

Excessistine annum vicesimum ? Excessi Venerabiles !

Estne tibi patera incolumis . vestisque incolumis ? Est Venerabiles !

Quod nomen tibi est ? Mihi, Venerabiles, est nomen Nagae.

Quod porro praeceptor tui ? Praeceptor, Venerabiles, est nomen Tissae, rectoris.

Audiat me venerabilis concio. Naga, per venerabilem Tissaam upasampadam gradum expectans a me interrogatus est. Si concioni momentum adesse videtur, Naga accedat. Accedas licet ! est dicendum.

Gradum upasampadam a venerabili concione poscentem benigne excipiat me venerabilis concio. Secun-

da vice gradum upasampadam a venerabili concione
poscentem benigne excipiat me venerabilis concio. Ter-
tia vice gradum upasampadam a venerabili concione
poscentem benigne excipiat me venerabilis concio.

Audiat me concio sacra. Hic Naga a venerabili
Tissa upasampadam expectat. Si momentum adest con-
cioni, Nagam de obstaculis interrogabo.

Audi o Naga! Hoc tibi est tempus vera dicendi
et ea quae fuere pronuntiandi. Quae fuerint, ego te in-
terrogabo. Interrogato tibi ea quae sunt confitenda,
quae non, neganda sunt.

Suntne tibi eiusmodi morbi: lepra?

Non est Venerabiles!

Ulcus? Non est Venerabiles!

Scabies? Non est Venerabiles!

Tabes? Non est Venerabiles!

Morbus sacer? Non est Venerabiles!

Esne homo? Sum homo Venerabiles!

Esne mas? Sum mas Venerabiles!

Esne tui juris? Sum mei juris Venerabiles!

Esne liber ab aere alieno? Sum Venerabiles!

Num es inter milites regis? Non sum Vene-
rabiles!

Licetne tibi per parentes tuos? Licet Vene-
rabiles!

Excessistine annum vicesimum? Excessi Vene-
rabiles!

Estne tibi patera incolumis, vestisque incolumis?
Est Venerabiles.

Quod nomen tibi est? Mihi est, Venerabiles, No-
men Nagae.

Quod porro praeceptori tuo? Praeceptori, Venerabiles, est nomen Tissae rectoris.

Audiat me venerabilis concio. Hic Naga a venerabili Tissa upasampadam expectans, liber est ab obstaculis, incolumis est patera vestisque eius. Hic Naga a concione venerabili upasampadam expectat per venerabilem Tissam praeceptorem suum, si momentum adest concioni, Nagae concedat upasampadam per venerabilem Tissam praeceptorem.

Haec est formula:

Audiat me venerabilis concio. Hic Naga, a venerabili Tissa praeceptore upasampadam expectans, liber est ab obstaculis, incolumis patera vestisque eius. Naga a concione upasampadam poscit per venerabilem Tissam praeceptorem. concio Nagae upasampadam concedit per venerabilem Tissam praeceptorem. Qui venerabilis comprobatur upasampadam Nagae per venerabilem Tissam praeceptorem, is sileat, qui non, loquatur. — Secunda vice hanc rem pronuntio: Audiat me venerabilis concio. Hic Naga a venerabili Tissa upasampadam expectans, liber est ab obstaculis, incolumis patera vestisque eius. Naga a concione upasampadam poscit per venerabilem Tissam praeceptorem. concio Nagae upasampadam concedit per venerabilem Tissam praeceptorem. Qui venerabilis comprobatur upasampadam Nagae per venerabilem Tissam praeceptorem, is sileat, qui non, loquatur. — Tertia vice hanc rem pronuntio: Audiat me venerabilis concio. Hic Naga a venerabili Tissa praeceptore upasampadam expectans, liber est ab obstaculis, incolumis patera vestisque eius, Naga a concione upasampadam poscit per venerabilem Tissam praeceptorem, concio Nagam upasampadam concedit per

venerabilem Tissam praecceptorem, qui venerabilis comprobat Nagae upasampadam per venerabilem Tissam praecceptorem, is sileat, qui non, loquatur.

Comprobat concio Nagae receptum, ideo silet, ita credo.

Tunc est umbra emetienda, anni tempus est pronuntiandum, pronuntianda est pars diei, concio est pronuntianda. Deinde et res quatuor faciendae et res quatuor non faciendae sunt pronuntiandae.

Comedenda sunt, quae alii reliquere. Hoc tibi per totam vitam tuam studiose est faciendum. Supervacanea sunt: Cibus, concioni oblatus, cibus singulari occasione oblatus, invitatio, cibus per sortes datus, convivium die octavo, decimo quinto et decimo sexto cuiusque mensis institutum. Ita domini!

Vestēs pulvere inquinatae gerendae sunt. Hoc tibi per totam vitam tuam studiose est faciendum. Supervacanea sunt: Vestes e bysso, carbaso, filis sericis contextae, vestes lanae, vestes e lino aut cannabi confectae. Ita domini!

Buddhae addictorum habitatio apud radices arborum est facienda. Hoc tibi per totam vitam tuam studiose est faciendum. Supervacanea sunt: Coenobium, domus forma pyramidata exstructa, palatium, sedes, spelunca. Ita domini!

Vaccarum urina pro remedio est utenda. Hoc tibi per totam vitam tuam studiose est faciendum. Supervacanea sunt: Butyrum liquefactum, butyrum recens, oleum, mel et saccharum. Ita domini.

Sacerdotem, qui upasampadam accepit, cum femina coire dedecet atque adeo cum brutis. Qui sacerdos cum femina coitum fecit non amplius sacerdos erit, non

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem.

2. The second part is devoted to a detailed study of the case of a single

particle. The results are summarized in the following table:

3. The third part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

4. The fourth part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

5. The fifth part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

6. The sixth part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

7. The seventh part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

8. The eighth part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

9. The ninth part is devoted to a study of the case of a system of

particles. The results are summarized in the following table:

10. The tenth part is devoted to a study of the case of a system of

ADNOTATIONES

tat Cloughius, in scriptis singhalensibus hanc vestem
nominari sangalasivura a sangala duplex.

उत्तमसिद्धो Cod. उत्तमसिद्धो male. Cf. Wils. et Abb. II.
2. 2. 10.

et 9. se convertere त्रिसुध धम्मचक्रं p. 73. l. 8. Credere in leges
Buddhae est पसद् मासनं Mhv. p. 25. l. 11. p. 38. l. 10.

पत्रकल्लं quid sit egregie nos docet Pratimoksha lo-
cus: उपोसथो वासविका च भिक्षू कम्पयता समागमपत्तियो च न विस्त-
न्ति वस्तनीया च पुगला तस्मि न होन्ति पत्रकल्लुत्ति वुचन्ति ॥ Uposa-
monia pattakallam (पत्रकाल्य) nominatur si, quot-
iens rite praestitere et nihil ad-
nectant *) ne-

Nomen कम्पव. quod codici nostro est praepositum
significare idem ac sanscritum कर्मवाक्य docuerunt V. V. Dd.
Burnouf et Lassen: Essai sur le Pali p. 206. Vo-
cem कर्मवाक्य ipsam in Manuscripto suo reperisse vide-
tur Cloughius, qui eam versioni suae praeponit*). Sig-
nificat autem hoc verbum: „Expositio officiorum“, nam
sacerdotis Buddhici officia in hoc libello exponuntur.

Qui inter sacerdotes Buddhicos vult recipi, is ad-
huc puer instituendi causa magistro traditus, usque ad
vicesimum annum inter ejus discipulos, quos samaneras
vocant, versatur. Vocem सामणं explicant per:
समपास्य अपच्य cf. Bopp. kl. Sanskritgr. p. 324. Ubi pri-
mum annum vicesimum excessit, absoluta institutione
illa sacerdotium accipere licet, qui tamen gradus, prius-
quam sacerdoti inquirenti probaverit disertis verbis, sese
liberum esse a morbis contagione nocentibus, nullo modo
ei conceditur.

*) Nomen सामणं non mutatur, sed non mutatur la Reges

sailes. Cf. vocem अपच्य Abb. I. 2. 2. 3. चत्तिवत्तं Abb. I. 2. 2.

1904 et 1905 de illis editis.

at Cloughius, in scriptis singhalensibus hanc vestem nominari sangalasivura a sangala duplex.

उत्तरामङ्गो Cod. उत्तरमङ्गो male. Cf. Wils. et Abh. II. 3. 3. 10.

संघो conventus sacerdotum ad sacrum aliquod perficiendum. Diversum est संगोति cf. infra.

नाम „that is to say candidate“ glossa apud Buchanan.

आयस्सा Nomen honorificum sacerdotibus inditum; descendit ab आयुषा vita et suffixo मस् atque significat longaevus, improprie venerabilis. cf. Clough. Pali gramm. p. 94.

तिस्सो nomen incertae originis, frequentis tamen usus, apud Bauddhas. Cf. Turnour in Glossario ad Mahav. s. v. Cohæret cum hoc nomine vox उपतिस्स, nomen Sâriputrae celebris Buddhae discipuli.

उपसंपदापेक्खो. Cod. constanter उपसम्पदापेक्खो quod correxi cf. Mhv. p. 80. l. 6. उपसंपदा est infimus gradus sacerdotis Buddhici, unde derivatum उपसंपदाम्पि upasampadam accipere cf. Mhv. p. 32. lin. pen. et nostrum librum. p. 7. — Receptus primum numeratur inter पयुत्तना, qui infimi sunt sacerdotum (Mhv. p. 164. pen.) tum ad तपिटका evehitur assiduo studio, per quinque fructus (फलानि). Sunt autem hi fructus vel gradus: सोत्तपत्ति Mhv. p. 4. l. 1. et alias, सकहागमी ibid. p. 173. pen. अनागमी ibid. p. 77. lin. 5. अरहो ibid. p. 13. lin. 3. पल्लकमम्भुतो ibid. p. 24. lin. 7. De his quinque fructibus Remusat Foe kue ki p. 94 pluribus egit. Ad hasce dignitates evehi semper per फलं पाप exprimitur. — Ita सोत्तपत्तिफलं पत्ता । अनागमिफलं पत्ता etc in. Mhv. — Conversio ad fidem Buddhicam est: विनय Mhv. p. 94. l. 2. धम्मविमल्लो p. 73. l. 5. converti विनो Mhv. p. 2. l. 8

et 9. se convertere त्रिसुध धम्मचक्रं p. 73. l. 8. Credere in leges
Buddhae est पसद् ससने Mhv. p. 25. l. 11. p. 38. l. 10.

पत्रकलं quid sit egregie nos docet Pratimokshae lo-
cus: उपोसथो यावतिका च भिक्षू कम्मपत्ता सभागापत्त्रियो च न चित्त-
न्ति वत्तनीया च पुग्गला तस्मि न होन्ति पत्रकलंति वुत्तन्ति ». Uposa-
tha caeremonia pattakallam (पात्रकाल्यं) nominatur si, quot-
quot sunt sacerdotes, officia rite praestitere et nihil ad-
miserunt contra praecepta, quae ad cibos spectant *) ne-
que animantia evitanda in ea sunt.

वत्तन्त्यं Dicitur in lingua palica वृत्तन्ति pro उच्छन्ते । वुत्त
pro उक्त, वत्ता et वत्तान pro उक्ता Cf. Mhv. p. 61. l. 3.
p. 138. l. ult.

वित्या videtur esse sanscritum वृत्ता.

कुट्ठं lepra cf. Abh. II. 3. 3. 20. II. 3. 4. 12.

गण्डो blister of the skin Abh. III. 3. 271.

किलसो any other disease. Buchanan. any other cu-
tanous disease. Clough. Videtur esse vox sanscrita
क्लेशः. Saepè pro ए syllabae primae vocalis आ poni-
tur, imprimis si syllaba a consonante duplici inci-
pit. Vocabulum nostrum recte ita scriptum esse vido-
mus c शकिलामु a diligent man, Abh. II. 7. 14. Alia
exempla sunt: मिल्कन्ना Abh. II. 7. 15. pro मुच्छ; निस्साय

*) सभागा^० i. e. स्वभागा cf. Mhv. p. 66. l. 5. Commentarius ad h. l.

विकालभोजनादिवत्पुग्गलापत्त्रियो च न चित्तन्ति. Observa usum vocis
भाग, quae sensu Buddhico cibi partem significat. ex. gr. Mhv.
p. 147. l. 1. 2. et sqq. — पुग्गलो animans, Abh. III. 3. 397. sanscr.

पुद्गल persaepe reperitur in scriptis Buddhicis. Comm. गण्डपतिप-
ण्डकादयो एकवीसति वत्तनीया च पुग्गला इत्यफामतो बह्विकृपा-
वसेन वत्तन्तेत्या तस्मि न होन्ति #

nuntiata sunt a Buddha atque re vera sufficiunt ad te impediendum, quin inter Sacerdotes excipiaris, si his obstaculis es obnoxius. Ita a sacerdotibus allocutus si rem ita esse concedit, ter a reliquis sacerdotibus est alloquendus, ut relinquat sententiam suam, hanc si reliquit faustum est, si non, dignus est, qui in tartarum dejiciatur.

परिपुष्पां श्रस्त. Cod. परिपुष्पास्त

तुपहस्त. Malim तुपिह सिया, quod tamen in textum recipere non ausus sum, vetante Codice. Quum secundum Buddhae leges necessaria tantum dici, alioquin taceri oporteat, Bauddharum sacerdotes de aliqua re rogati aut interrogati nil respondero solent, si rem praebere aut affirmare volunt. Cf. Mhv. p. 6. l. 9 et saepius in Prat. ex. gr. यस्य सिया आपन्नि सो आधिकार्य अपन्तिवा आपन्निया तुपिह भवितव्यं तुपिहभावंन सो आयस्सन्तं परिमुठाति वेदिस्सामि.

उतुपमाणं videtur idem esse ac उतुकखानं in Prat. Tempus anni accurate a sacerdotibus mente teneri oportet, propter uposatham caeremoniam, quae observari debet ab omnibus. Cf. Commentarium Prat. ad उतुकखानं: उतुकखानं हेमन्तादीनं तिपपां उत्तूनं एत्तकं अतिककन्तं एत्तकं अवसिट्ठंति एवं उत्तूनि धपनसासने हेमन्ताणि म्हवस्सानानं वस्सेन तीपिणि होन्ति ॥ अयं हेमन्तउतु अस्मि उतुम्हि अट्ठ उवा सया इमिना पक्खेन एको उपोसथो संपन्नो एको उपोसथो अतिककन्तो इउ पोसया अवसिट्ठता ॥ Utukkhānam i. e. trium anni temporum*) tanta pars praeterierit, tanta adhuc adventura sit necesse est. Tria sunt anni tempora secundum praecepta, quae in libro Dhapana data sunt, hiems, aestas, tempus pluviosum. — Hoc est tempus hiemis in hoc anni tem-

*) Dividuntur a Buddhae sectatoribus tempora anni aut in partes sex ut ab Indiis, aut in partes tres. Cf. Turnour Gloss. ad Mhv. s. v. उतु et praecipue Abh. I. l. 4. 13.

pore octuplices sunt ritus uposathae, die octavo huius mensis unus praeteriit, unus nunc adest, ergo sex adhuc reliqui sunt.

नमिति concio, ubi liber Winaya exponitur. Descendit vox a radice नी cum नि composita cf. Mhv. capp. III et IV. ubi ejusmodi conciones describuntur.

विपिड्यालोपः Formam विपिडे nondum inveni in libris palicis, semper scribitur विपिडे. Cf. Mhv. p. 24. l. 8. p. 176. l. 1. — श्रान्तायां „a mouthful taken up by the hand“ Abh. II. 6. 21. Ad विपिड्या cf. Mhv. p. 110. l. 10. श्रान्तायां p. 147. l. 4. „remnants“.

पञ्चदशा a verbo sanse. पञ्च c. praep. अ coniuuncto, quod significat prodire, caus: in exilium mittere. In libris buddhicis पञ्चदश est: prodire e statu laico ad statum sacerdotis; caus: facere, ut aliquis inter sacerdotes recipiatur. Causativo tamen etiam significatio sanscrita remansit cf. ex. gr. infra inter पञ्चदशिका ध्यात cum. Mhv. p. 24. l. 3. Eodem modo निष्क्रम्य (scr. निष्क्रम्य) excedere etiam est: excedere e statu laico. Cf. Mhv. p. 74. l. 2. of. etiam निष्क्रम्य Abh. III. 3. 54 et Cloughium ad h. l.

अनिर्दिष्टानाम् Hanc vocem Buchanan reddit: but if etc. Cloughius contra: Hence the following are superfluities. Plus differre videntur versiones, quam re vera differunt. Nam inter supervacanea quidem numerantur res, quae hic describuntur, sed nequaquam vetitae sunt.

उदरेणाम् food given on particular occasions. Clough. उदरेण motive. Wilso s. v. Vox भक्ष (a radice भक्ष), quae cibum significat, in lingua sanscrita vix hac vi, in lingua palica ceterum usitatissima, usurpatur. Cf. ex. gr. Mhv. p. 7. l. 2. p. 25. l. pen. p. 49. l. 3. alias. Possis hunc sen-

sum e radice ipsa derivare (cf. graec. *φάρμα*, pers. *درا* et
 म), praestat tamen significationem e sensu buddhico vo-
 cis मय्य derivare de quo supra. p. 29.

सलसकभन्नं daily alms. Mhv. p. 162 l. 6. सलसक „tickets
 for the distribution of alms to the priests.“ Turnour in
 Gloss. s. v. सलसकगो. Buchanan: „provisions sent by a
 letter.“ Clough: „food distributed by lot.“ Cum voce सलस-
 कभन्नं non confundenda est vox सरकभन्नं Mhv. p. 192 l. 11.
 a सरको vas. Abh. II. 7. 32. Mhv. p. 146. l. 1.

तिमन्तपणं ex. gr. Mhv. p. 89. lin. 5.

पंसुकूलं pro पंस्वाकूलं. Usitatus esset पंसाकूलं cf. Pra-
 tim. पक्कमतायस्सा. Cf. tamen etiam मातापितृहिनुज्जातो Mhv.
 p. 32. l. 8. Invenitur etiam सानपंसुकूलं Journ. of the As.
 Soc. of Bengal. VI. 512.

सापणं made of Bengal flax. Wilso s. v. शापणं.

भज्जो a भाज्जा cannabis sativa. Wilso.

सेनासन्नं. सेना i. e. भिक्षुसेना ut saepe in Pratim. सेनासन्नं
 est habitatio sacerdotum in silva sita. Cf. Mhv. p. 171.
 l. pen. in Pratim. चरुज्जिकानि सेनासन्नानि appellantur. Aesta-
 tem in silvis aut hortis transigere Buddhae sectatoribus
 religio est. Hortus, ubi sacerdotes vitam degunt, nomi-
 natur चारानो, quod vocabulum sexcenties in Mhv. legitur.
 In Foe kue ki p. 19. Seng kia lan per „jardin de plu-
 sieurs“ explicatur, quod vocabulum cum doctissimo Neu-
 mannio (Zeitschrift für's Morgenl. III. p. 121.) per सरुगर
 पणं explico sed per „silva multorum“ verto. Nam रणपणं
 quod legendum censet vir doctissimus, forma quidem
 pracritica est, sed non = रणं (quod esset रचणं cf. Va-
 ranchi apud Lass. gr. prác. III. 59) sed idem quod
 चरणं cf. Varar. l. c. I. 4. et Lassenium gramm. prác.

p. 173. Vox रत्न in lingua palica semper audit रत्न ex.
gr. Mhv. p. 4. l. 4. p. 68. l. 6. alias.

घट्टयोगो house in form of a supanna. Abh. II. 2. 12.
पासादो palace. Abh. II. 2. 11 et 12.

पूतिमुत्र „urine of a horned cattle“ Abh. II. 3. 2. 21.

De ceteris remediis haec in Pratim. praecipiuntur
(L. V. 4. 9.) यानि को पन तानि पपीतभोक्तनानि तेष्विदं । तस्यि
नखनीतं । तेलं । मधु । काषितं । मच्छोमयं (मच्छसं) । सीदं । हृदि ।
यो पन भिक्षु एवंत्थानि पपीतभोक्तनानि अगिलानो अन्नो अन्नाय विट्ठा
पेत्ता भुञ्ज्य पाचिन्नियं. Qui sacerdos non aegrotus hinc cibis
dulcibus: butyro liquefacto, butyro recenti, oleo, melle,
saccharo, carne piscium, lacte, sero, sciens animi causa
vescitur, dignus est, qui in tartarum dejiciatur.

तस्यि butyrum esse inter remedia sacerdotum aegro-
torum videmus e Mhv. p. 37. l. ult. — De मधु vid. Mhv.
p. 24. l. 7. sqq.

काषितं sugar. Abh. II. 6. 17.

Quae nunc sequuntur leges in Pratim. पारुतिका धम्मा ap-
pellantur. Hoc loco non a re nobis videtur de hoc libro, qui
a sectatoribus Buddhae plurimi aestimatur, nonnulla addere.

Pratimoksha continet magnum numerum legum sub-
tilium, quae sacerdotibus Buddhicis praescriptae sunt et
quas die octavo et die decimo quinto cujusvis mensis
recitari oportet. Legimus hoc praeceptum in ipso fine
libri his verbis.

एवकतस्स भवतो (भावतां) सुव्रतानं सुवपदियापन्नं अनुद्वमानं उद-
देसं अगच्छति तस्य सट्ठहेव समग्गेहि गंव्राद्वमानंहि अत्रिवाद्वमानंहि सि-
क्खितव्वानि ». Hic liber e Buddhae praeceptis ortus, mo-
nitis circumdatus bis per mensem recitatur et est edi-
scendus ab omnibus, concordibus plane non dissidentibus.

Sequitur nunc ordo totius libri. cum sinica compa-

rata, quam Remusat publici iuris fecit. Foe kue ki p. 104.

I. पाराजिका धम्मा Pho. lo. i. (extreme mechanteté) quatuor tituli.

II. संवादिसेसा धम्मा. Seng kia pho chi cha (ruine de sangha) 12. tituli. Quatuor posteriores यावत्ततियका nominantur, quia constitutum est, ut, priusquam poena afficiantur, sacerdotibus qui vitium admiserunt praecepta illa in mentem revocentur.

III. अनियता धम्मा 2. tituli.

IV. निस्तगिया पाचित्रिया धम्मा. Ni sa khi (abandonner) Pho y thi, (tomber). 30 tituli.

V. पाचित्रिया धम्मा. Pho y thi. 92. tituli. Dividitur haec pars in novem capita: 1. मुसावादवग्गो 2. भूतागामवग्गो 3. भिक्षुनोवादवग्गो 4. भोजनवग्गो 5. अत्थेलकवग्गो *) 7. सप्पापा वग्गो 8. सहधम्मिकवग्गो 9. राजवग्गो. Caput octavum e duodecim, reliqua capita e decem titulis constant.

VI. पटिदेसनीया धम्मा. Pho lo thi thi che ni. (repentir vers à quelqu'un). quatuor tituli.

VII. सेखानि धम्मानि.

VIII. सत्ताधिकरपासमत्था.

Ut lectores paullulum degustent libri nostri ingenium पाराजिका धम्मा hic profero:

यो पन भिक्षु सिक्खासात्तिवसमापन्नो सिक्खं अपच्चक्काय दुब्बस्सं अनाखित्वा मेयुनं धम्मं पतिसेवेय्य अन्तमसो तिर्च्छानगतायपि पाराजिको होति असंवासो ॥

यो पन भिक्षु गामा वा अरुज्जा वा अदिन्नं येयसंखातं आदियेय्य यथाद्वपो अदिन्नादाने राजानो चोर् गहेत्वा हनेय्य वा बन्धेय्य वा पब्बाजेय्य वा चोरोसि बालोसि मुल्होसि धेनोसीति तथाद्वपो भिक्षु अदिन्नं आदियमानो अयंपि पाराजिको होति असंवासो ॥

*) desideratur finis atque nomen libri sexti in mspto.

यो पन भिक्षु संविच्च मनुस्सविग्गहं तीक्ष्णो बोरोपेयं अन्नहारं
खास्स परिस्सेय्य मर्यावपपां वा संवयणेय्य मर्याव वा समादापेय्य क्वपि
पारात्तिको होति असंवासो ॥

यो पन भिक्षु अन्नभित्तानं उन्नयितुस्सधम्मं अतुपनाविकं बलं करियञ्जा-
नहस्सन्नं समुदाकथ्ये इति ज्ञानामि इति पस्सामीति ततो अपरेण समयेन
समनुगाहिम्यानो वा असमनुगाहिम्यानो वा चाफ्नो विसुठापेक्को एवं
वदेय्य ज्ञानंएव जायसो अथक्कं ज्ञानामि अण्णं पस्सामि तुक्कं मुसावि-
लपिंति अन्यत्र अधिमाना क्वपि पारात्तिको होति असंवासो ॥

तिरुक्कानो animal Abb. II. 10. 38.

गच्छया sicut. Abb. III. 4. 6.

परिसंखित्वा Regula sanscrita, gerundio vocum simpli-
cium त्वा, vocum compositarum व affigi, in lingua palica
non observatur, sed ambo formae promiscue inveniuntur.
Cf. निष्कषमित्वा Mhv. p. 74. l. 2. अग्निसंखित्वा p. 115.
l. 2., contra गयिह, वन्दिय Mhv. p. 110. l. 6. Cf.
etiam Essai sur le Pali p. 129. — De commer-
cio sacerdotum cum feminis praecepta admodum sub-
tilia in Pratim. dantur, quorum nonnulla hic profer-
re liceat :

L. II. यो पन भिक्षु विपरिपातनं चिन्तनं मातुगामनं सठिं का
यसंसगं समापत्तेय्य हत्थगाहं वा । वेपिगाहं वा । सङ्गस्स पराममनं । संधा
दिससो ॥ Qui sacerdos mentem suam in pejus mutavit, atque
feminae corpus tangit, manum vel crinem eius capit, aut
membra eius permulcet, e concione est ejiciendus.

L. v. 1. 6. यो पन भिक्षु मातुगामनं सह सेयं कप्पेय्य पाचित्रियं ॥
Qui sacerdos una cum femina considet dignus est, qui
in tartarum dejiciatur.

Lib. c. 3. 10. यो पन भिक्षु भिक्षुनिया सठिं एको एकाय
रहो निसत्तं कप्पेय्य पाचित्रियं ॥ Qui sacerdos solus cum sola
femina sacrosancta in secreto considet, dignus est, qui
in tartarum dejiciatur.

वेद्यसंज्ञातं De hac quoque re subtiliora praecepta dantur in Prat: ex. gr. L. v. c. 7. r. 6. यो भिक्षु तानं वेद्यसन्नेन सठिं संविधाय एकठानमगं पठिपत्तेय्य अन्तस्सो तं अन्तरं पि पाचिन्नियं ॥

Qui sacerdos capto consilio cum fure eadem via progreditur atque adeo eodem intervallo cum fure ingreditur, dignus est, qui in tartarum dejiciatur.

अदिनुं part. praet. pro sansc. अदन्तं cf. Mhv. p. 61. l. 6 et Essai sur le Pali. p. 184.

उपादाय indo a. Locus similis in Mahav. p. 141. 1. 2. तदुपादाय सो आसो गोहदम्बरनामको.

पादो „a dollar, say the pandits“ Clough.

संचिच्च i. e. संविन्य, quod vocabulum in lingua palica sensum accepit de industria. Cf. असंचिच्च Mhv. p. 128. l. 6.

वोरोपेतब्बो. रूप नासे Dhatu manjari p. 14. ed. Clough. Forma aut ex वि et अव exorta cf. वोहारो Abh. I. 2. 2. 1. (in Asocae inscriptionibus वियोहारो) e व्यवहार aut ex अवहार anteposita litera व ut in वुत्ति etc. Cf. Clough Pali grammar. p. 11. r. 27. उन्नरिमनुस्सधम्मो i. e. status Arhatis. Ad Arhates spectant सेखानि धम्मनि in Pratim: (Arha est aut अरह aut सेखो cf. Abh. II. 5. 28. Mhv. p. 110. l. 10. aut अरियो Abh. II. 5. 27. Mhv. p. 182. l. ult. Omnes has leges enumerare longum et inutile est, paucas tantum hic adjicio:

सुपटिच्छन्तो अन्तराधरे निसिदिस्सामीति सिक्खा कर्णीया ।

न उक्खिन्नताय अन्तराधरे गमिस्सामीति सिक्खा कर्णीया ।

न उक्खिन्नताय निसिदिस्सामीति सिक्खा कर्णीया ।

अप्पसद्दो अन्तराधरे गमिस्सामीति सिक्खा कर्णीया ।

अप्पसद्दो अन्तराधरे निसिदिस्सामीति सिक्खा कर्णीया ।

Omnes hae leges ad miracula referenda sunt, quas Arhates perficere dicuntur, sunt enim Arhates इटिका i. e.

aërem pervolare possunt. Cf. Mhv. p. 13. pag. 33. alias. Cf. etiam Foe kue ki p. 32. Supremus Arhatîs gradus appellatur पदिसिद्धि Journ. of. As. Soc. of Bengal. VI. 513.

पापिच्छो i. e. पापिष्ठ

द्वापकतो videtur oppositum हलपिच्छो Mhv. p. 34. l. 8. quod Turnour vertit „endowed with the six supreme attributes“ Malim etiam हलपकतो cf. tamen हउपोरया p. 32.

समाधि. Cod. falso सधि, quod correxi secundum Cloughium.

कानं eodem modo correxi secundum Cloughium. Fortasse scribendum est ध्यानं, cod. legit चानं

मगो path to Nirvana Cloughius, haud dubie recte. Cf. Mhv. p. 74. l. 8. p. 92. l. 7.

मत्स्यको upper sprout of a tree Abh. II. 8. l. 14.

त्रिह्रिह्र posui e conjectura, nam quao litera loco ह्र sit, non liquet. Forma त्रिह्रिह्र est = त्रिह्रिह्रि, nam semper fere ह्र pro ढ ponitur in lingua palica ut ल pro उ. Cf. नील = नीउ Abh. II. 10. 17. वेलुह्रियं = वेलुह्रि Abh. II. 6. 45, दल्लह्र = दल्लह्र Abh. I. 1. 1. 40. मुह्रह्रो = मृह्र Abh. III. 1. 31. et vox त्रिह्रिह्र ipsa Mhv. p. 87. l. 5. Si autem ambo literae sunt coniunctae, conservantur. Cf. supra षड्रह्रयोग षड्रह्रमासो. De eodem usu in Vedis atque linguis dekkhānicis cf. Rosen ad Rîgv. I. 1. Colebrooke Essays I. p. 38. not. Eodem modo lingua palica formas ut supra गयिह्र, वन्दिय etc. et dialectus Dhaulica कटवियं etc. retinuit, quas in Vedis quoque legi, nunc certissimum est. Cf. Zeitsch. für's Morgenl. III. pp. 80. 476.

